

Nodarbību plāni vidējam līmenim

Argumentu veidi

A. Nodarbības mērķis

Šīs nodarbības laikā skolēni iepazīsies ar argumenta jēdzienu, kādas tam ir raksturīgās īpašības un tā veidus. Turklāt šīs nodarbības kalpos kā ievads argumenta strukturēšanā (uzbūvē), sekojot tā pamatelementiem.

B. Aktivitātes

Apspriešanās (10-15 min.)

Iepazīstiniet debatētājus ar „brainstorming” jēdzienu. Lai padarītu šo procesu vieglāku, jums nevajag debatētājiem dot specifisku debašu rezolūciju, bet drīzāk tādu, kas ir ikdienišķa, kuru visi pārzina (balstoties uz debatētāju vecumu, varat ierosināt tādas tēmas kā “Skolotāju ikgadējais psiholoģiskais novērtējums” vai “Vecuma ierobežojuma samazināšana legālai alkohola lietošanai”, uz kuru debašu grupa spēs sniegt pamatotus plusus un mīnus.

Nodarbība (30 min.)

Sekoiet zemāk minētajiem punktiem:

- Kas ir argumenti un kā mēs tos izmantojam debatēs?

Pārliecinieties, ka esat izskaidrojuši debatētājiem, ka arguments nav visas debates kopumā vai viena konkrēta lieta, bet konkrēts punkts (vai vairāki līdzīgi punkti), kas atbalsta rezolūciju no vienas puses. Vienkāršāk sakot, argumenti ir pretenzijas, kuras veidotas, pamatojoties uz loģiku un pierādījumiem.

Mēs izmantojam punktus, lai argumentētu, t.i., izskaidrotu savu nostāju par kādu konkrētu rezolūciju un kāpēc tās svarīgums pārspēj otro debatētāju pusi. Ir svarīgi pierādīt savu nostāju par tēmu kā saistošāku un svarīgāku, cik iespējams, lai izveidotu esošu struktūru un pieņēmumus, ar kuru palīdzību varēsiet izveidot argumentus. Sekojot šim piemēram, ir skaidrs, ka skolēniem ir nepieciešams izprast rezolūcijas definīcijas, struktūru un interpretācijas pamata lietas.

- Kā varam izveidot argumentu?

Sāciet ar argumentu pamatstruktūru, ko varat atrast Kvina grāmatā (67-69 lpp.) un turpiniet ar „The practical guide to debating”, ko sarakstījis Nīls Hārvijs-Smits (42-57 lpp.). Šajās lappusēs varat atrast daudz par teorētisko daļu saistībā par šo tēmu. Izlasiet un pārlicinieties, ka izlasiet, cik daudz vien iespējams!

- Kādi ir dažādie argumentu veidi?

1. Principi
2. Politika
3. Praktiskums
4. Sekas

(Skaidrojumiem skatīt „The practical guide to Debating” 34-42 lpp.)

Vingrināšanās (20 min.)

1. Sadaliet klasi grupās pa četriem cilvēkiem katrā. Iedodiet katrai grupai pa rezolūcijai un dodiet tām 10 minūtes, lai sagatavotu argumentus. Katrā grupā divi skolēni veidos apstiprinošo pusi, bet pārējie divi – noraidošo. Jāiesaistās visiem grupas dalībniekiem, bet izveidotos argumentus prezentē pa vienam.

Lieciet viņiem uzstāties 2 minūtes, pilnveidojot konkrēto argumentu, izmantojot lekcijā apgūto tehniku.

Dodiet skolēniem atgriezenisko saiti.

1. Ja jūsu skolēni ir iesācēji, jūs varat spēlēt „Pabeidz argumentu” spēli. Dodiet tiem rezolūciju un pirmo argumentu, un tad izvēlēties skolēnu, kuram ir jāsāk skaidrošana. Kad skolēns to ir izdarījis, viņš izvēlas nākamo, kas turpinās. Kad arguments ir pilnībā paskaidrots, izvēlieties citu skolēnu, kuram būs jāsniedz cits apgalvojums un atkārtojiet visu procesu.

Saraksts ar tēmām, kuras varat izmantot:

Visām ES valstīm vajadzētu ieviest pozitīvas darbības, lai nodrošinātu romu nodarbinātību.

THW aizliedz reliģiskās brīvdienas kā nacionālās brīvdienas.

THW pieprasa migrantiem nokārtot valodu un vērtību testus, lai iegūtu Eiropas pilsonību.

THW seko Zviedrijas modelim integrācijā.

Šī valdība atbalsta starpkultūru laulības.

Šī valdība uzskata, ka integrācijas politika ES nav izdevusies.

C. Sagatavošanās

Pārliecinies, ka esi izlasījis:

The practical guide to debating, Worlds style/ British Parliamentary Style 2011, Neill Harvey – Smith, IDEBATE press.

Nodaļas, kas varētu būt svarīgas šim nodarbības plānam:

- Kā debatēt
- Argumenti
- Argumentu veidi
- Labu argumentu izveide

Ja jums ir laiks un enerģija, varat sagatavot prezentāciju. Šī lekcija ir diezgan sarežģīta, tāpēc vizuāls attēls var izrādīties lielisks palīgs.

Sagatavojiet nomaināma papīra tāfeli ar dažiem argumenta pamatelementiem (apgalvojumu, paskaidrojumu, piemēru), lai jūs tos varētu izmantot vingrinājumos. Kamēr skolēni lekcijas laikā sniedz savus argumentus, jūs tos varat pierakstīt uz iepriekšminētajām lapām.

Citas ieteicamās lasāmvielas:

- a. Grāmatas nosaukums: Current issues and Enduring questions: a guide to critical thinking and argument, with readings 1999, Sylvian Barnet un Hugo Bedau.
- b. Grāmatas nosaukums: Argument and Audience: Presenting Debates in Public Settings, IDEA 2004, Kenneth T. Broda-Bahm, Daniela Kempf, William J. Driscoll.

Nodaļas, kas varētu būt svarīgas šim nodarbības plānam:

1. Saprašanās ar tavu mērķauditoriju
2. Tautas/publisko debašu prezentēšana

- c. Grāmatas nosaukums: Influencing Through Argument Updated Edition, IDEA 2006, Robert Huber un Alfred C. Snider
- d. Grāmatas nosaukums: Art, Argument and Advocacy: Mastering Parliamentary Debate, John Meany un Kate Shuster, IDEA 2002
- e. Grāmatas nosaukums: Discovering the world through debate: a practical guide to Educational debate for debaters, coaches and judges, IDEA Press Books 2005.

Nodaļas, kas varētu būt svarīgas šim nodarbības plānam:

1. Argumenta struktūra
2. Apgalvojumi un apstiprinošās puses
3. Pierādījumi
4. Garantija
5. Argumentu kvalitāte

Videomateriālu nodarbības (nodarbības laikā varat atskaņot dažus fragmentus no pilnajām video nodarbībām)

- Video/Transcript: Debate argumentation
- The Toulmin Method of Argumentation
- Monash association of debaters guide to debating: Tips, Tactics and First Principles

D. Ieteikumi

Nodarbība par argumentu veidiem debatētājiem ir ļoti nozīmīga, tāpēc skolotājam vajadzētu pārliecināties, ka visiem ir līdzīgi izsniegtais materiāls un, ja nepieciešams, pagarināt laiku praktiskajai nodarbībai. Balstoties uz debatētāju līmeni, nodarbības laikā papildus uzsvaram var likt uz dažādu argumentu veidiem un to struktūru vai kādu no citiem elementiem, kas grupai nepieciešams.

E. Pārbaudei

Pēc šīs sadaļas studentiem vajadzētu prast:

- Izprast, kas ir argumenti
- Izveidot argumentu
- Pārskatīt dažādus argumentu veidus

To var pilnībā pārbaudīt debašu imitācijas laikā, taču apzinieties, ka labus argumentus nevar izveidot tikai ar zināšanām. Skolēniem vajag arī interpretēt rezolūciju un analizēt to, lai debatēs spētu izveidot labus argumentus.

Papildus tam jūs varat ar studentiem pārrunāt dažādu elementu nepieciešamību un to nozīmi argumentos. Pajautājiet viņiem sekojošos jautājumus:

- Kādēļ, prezentējot argumentu, ir nepieciešama skaidra struktūra?
- Kāda ir pierādījumu nozīme?
- Vai ir elementi, kas ir vairāk vai mazāk svarīgi argumentos?
- Kas ir loģiskās saistības?

Ja skolēniem ir grūtības atbildēt uz šiem jautājumiem, koncentrējiet savas turpmākās darbības uz kādu no šiem jautājumiem.

Pierādījumu vērtēšana

A, Nodarbības mērķis

Atrast, analizēt un vērtēt pierādījumus konkrētajai rezolūcijai.

B. Aktivitātes

Pirmais uzdevums (10 min.)

Pirmais solis

Skolotājs atgādina, ka „pierādījumi var būt statistika (piemēram, bezdarbnieku līmenis pirms un pēc kādas politikas ieviešanas, vai cilvēku procentuālā attiecība, kurus skar konkrēta problēma, vai ierosinājuma/bildinājuma izmaksas) vai citējumi (ne tieši citējumi, bet gan izvilkumi no tā, ko par ko izteikušies ietekmīgi cilvēki saistībā ar kādu problēmu). Taču augsta līmeņa debatēs pierādījumi galvenokārt tiek prezentēti gadījuma izpētes vai analogijas veidā. Līdzīgas situācijas vai politikas piemērs var būt labs līdzeklis, ja debatētājs spēj to izmantot, kad tas ir nepieciešams” (Sonnreich, T.2012.,13pp). Lieliski, ja debatētāji atraduši pierādījumus, kuri ir pārāki un ir grūti diskutējami, ja otrai pusei nav itin nekādu pierādījumu vai vismaz slikti, nepareizi, maldinoši pierādījumi.

Svarīgs process debatēšanā ir arī pierādījumu organizēšana. (skatīt Theory).

Otrais solis.

Skolotājs palūdz skolēniem izpaust savu viedokli par kādu mūsdienu problēmu/rezolūciju, kuru skolotājs ir izvēlējis. Vispirms skolēni „koncentrējas uz pareizajām idejām, par kurām viņiem vajadzēs debatēt, un tad velta laiku pierādījumu atrašanai” (Sonnreich, T. 2012., 13. lpp.).

Rezolūcijas piemērs: Valdību ir/nav jāpiespiež kontrolēt sabiedriskos medijus.

Skolēni sniedz savus “par/pret” viedokļus dotajai rezolūcijai. Tas, kā norisinās šī diskusija, ir atkarīgs no paša skolotāja.

Piemēri: valdība ir jāpiespiež kontrolēt sabiedriskos medijus, jo mediji attēlo daudz vardarbības, tādējādi sabiedrībai sūtot nepareizu ziņojumu.

Valdību nav jāpiespiež kontrolēt medijus, jo mediji tikai attaino to, kas notiek sabiedrībā.

Otrais uzdevums (20 min.)

Skolēni tiek sadalīti grupās (pa diviem, trim grupā) un tiem tiek uzdots sniegt divus vai vairāk iemeslus, kas ir pamatoti ar pierādījumiem (vienu, diviem vai vairākiem). Rezolūcijas abu puses (par un pret) tiek analizētas.

Piemērs. Valdību ir jāpiespiež kontrolēt sabiedriskos medijus, jo mediji attēlo daudz vardarbības, tādējādi sabiedrībai sūtot nepareizu ziņojumu. Pierādījums: Apšaudes skolās. Vienā no videoierakstiem aizdomās turamais saka: „Jūs uzzināsiet, kas es esmu, kad redzēsiet mani ziņās.” (<https://www.bbc.com/news/world-us-canada-44321469>)

Atsauksmes (10 min.)

Skolēni savos atradumos dalās ar visu klasi.

Pierādījumi tiek salīdzināti apspriesti un izvērtēti. Jautājumi, ar kuru palīdzību tiek izvērtēti pierādījumi, ir sekojoši:

„Vai pierādījums saskan ar prasībām?” „Vai pierādījums ir balstīts uz ticamu avotu?”

C. Sagatavošanās

Skolotājs sagatavo rezolūciju (debašu tēmu), kas ir aktuāla sabiedrībā.

Skolotājs skolēniem sagatavo izdales materiālus (skatīt pielikumu).

D. Ieteikumi

Skolēniem jābūt pieejamam interneta pieslēgumam, lai varētu atrast visus nepieciešamos pierādījumus.

E. Pārbaudei

1. Kas ir pats svarīgākais, ko skolēni šodien ir iemācījušies?

2. Cik svarīgs ir pierādījumu meklēšanas process?

F. Teorija.

Mutiska avota citāts par pierādījumiem:

„Visos debašu pasākumos no dalībniekiem tiek sagaidīts, ka viņi kā minimums mutiski spēs pasniegt sekojošo, kad debatē iepazīstinās ar saviem pierādījumiem: primārā autora(-u) uzvārdu(-s) un publikācijas gadu. Pārējā informācija, piemēram, avots, autora kvalifikācija, utt., var tikt pasniegta, bet tas netiek prasīts. Ja pierādījumiem tiek izmantoti divi vai vairāki citāti no viena un tā paša avota, tad autors un gads ir jāpiemin tikai pie pirmā citāta. Vēlāk nepieciešams pieminēt tikai autora vārdu. Mutiskie citāti

neaizstāj rakstisku avotu citātus. Ja pretinieks vai tiesnesis to pieprasa, ir nepieciešams sniegt pilnu rakstisko citātu.

Rakstisku avotu citēšana. Ja to nodrošina sākotnējais avots, rakstiskā citātā jābūt iekļautam sekojošajam:

1. Primārā autora un/vai editora pilnais vārds;
2. Publikācijas datums;
3. Avots;
4. Raksta nosaukums;
5. Datums, kurā digitālais pierādījums ir bijis pieejams
6. Pilns mājaslapas URL, ja tas ir lietojams,
7. Autora kvalifikācijas;
8. Lapaspusē numurs(-i). (2015-2016 Debate Evidence Rules. Pieejams: <https://www.speechanddebate.org/wp-content/uploads/Debate-Evidence-Rules-2015-2016.pdf>)

Organizē savus pierādījumus

„Lielākā daļa debates ir spontānas. Kad viena komanda sniedz argumentu, otram komandai ātri jāizdomā atbildes un pretargumenti. Šīs atbildes visbiežāk prasa arī pierādījumus. Debatētājam ir ātri jāatrod vajadzīgie pierādījumi savos materiālos. Parasti pierādījumi tiek grupēti divos veidos. Pirmkārt, skolēns nosaka, vai tas ir apgalvojošs, negatīvs, vai abi vienlaikus. Protams, daži pierādījumi var būt lietderīgi abām debatētāju pusēm, kas ir atkarīgs no konkrētā argumenta. Ja iespējams, debatētājam vajadzētu atzīmēt argumentus ar „poz.”, kas ir pozitīvi un ar „neg.”, argumentus, kas ir negatīvi. Otrkārt, pierādījumi tiek iedalīti pēc tematiem. Šie faili tiks sagrupēti alfabētiskā secībā vai kādā citā kārtībā. Kad skolēnam būs nepieciešamība pēc pierādījuma, viņš vai viņa tādā veidā spēs ātri atrast nepieciešamo informāciju konkrētajam tematam. Sekojošā lapa ir: Pierādījumu kartīšu kontrolsaraksts, kuru varat izmantot sava darba novērtēšanai. Vai tavi pierādījumi atbilst šiem kritērijiem?” (Herring, T., 2007., 26. lpp.).

Resursi:

Eagan C. S. EVIDENCE AND DEBATE

Available:<https://debate.uvm.edu/NFL/rostrumlib/evidebateegan0394.pdf>

Hering, T. (2007) *Learning Classic debate*. Available:
https://cdn4.sportngin.com/attachments/document/0108/6997/Learning_Classic_Debate.pdf
Sonnreich, T. (2012.) Monash Association of Debaters Guide to Debating.

Pielikuma lapa:

Grupas Nr. _____

Uzrakstiet argumentus abām rezolūcijām. Koncentrējieties uz pierādījumu meklēšanu!

<i>Valdībai ir jākontrolē mediji</i>	<i>Valdībai nav jākontrolē mediji</i>

Loģikas klūdas

A. Nodarbības mērķis

Šīs nodarbības mērķis ir iepazīstināt skolēnus ar galvenajām loģikas klūdām, kas var tikt pieļautas gan debatēs, gan ikdienas sarunās. Līdz ar šīs nodarbības beigām skolēniem vajadzētu prast identificēt nepatiesus argumentus, pamatot, kāpēc tie tādi ir, un prast tos pārveidot par ļoti labiem argumentiem.

B. Aktivitātes

Interaktīvā nodarbība (45 min.)

Izskaidrojiet pamatjēdzienu, ka loģikas kļūda ir bieži pieļauta kļūda argumentācijā, un arguments sākumā var likties labāks nekā tas ir patiesībā. Paskaidrojiet, ka nodarbība galvenokārt aptvers neformālas kļūdas, kas saistītas tieši ar to, *ko* jūs sakāt (t.i. argumenta saturu).

Paskaidrojiet, kā zināšanas par loģikas kļūdām var būt noderīgas, lai padarītu argumentus spēcīgākus un atspēkotu pretinieku izklāstīto saturu.

Veids, kā vajadzētu iepazītināt ar loģikas kļūdām:

- 1) Pieminiet kļūdas nosaukumu un teorētiski paskaidrojiet, kāpēc attiecīgā argumenta struktūra ir kļūdaina, kāpēc tā neko nepierāda;
- 2) Sniedziet vienkāršu piemēru šādai argumentācijai un pajautājiet skolēniem noteikt, kurā vietā argumentācijā ir kļūda;
- 3) Sniedziet skolēniem mazāk skaidru piemēru šādai kļūdainai argumentācijai;
- 4) Palūdziet visiem skolēniem katram uzrakstīt pa atspēkojumam šādā veidā:
„Punkts X ir kļūdainš/neracionāls, jo pēc punkta Y teorijas, punkts X tā realitātē nestrādā, tāpēc šis arguments nav lietderīgs”
- 5) Palūdziet kādam to prezentēt

Aplūkojiet šīs loģikas kļūdas:

1. *Ad Hominem*

Ad Hominem no latīņu valodas nozīmē „pret cilvēku.” Tā vietā, lai veicinātu argumentāciju, *ad hominem* aizstāj loģisko argumentāciju ar uzbrūkošu valodu, kurai nav saistība ar lietas patiesību. Tā uzbrūk personai, kas veido

apgalvojumu, nevis pierādījuma vai loģikas pamatotībai. Veidojot un atspēkojot argumentus, no tā ir jāizvairās, jo tas neliek apšaubīt argumentu un liecina tiesnesim par izvairīšanos vai nespēju sasaistīt argumentus, nevis par pierādījumu vai loģikas pamatotību.

Piemēram. „Viņi uzskata, ka kļūt par veģetāriešiem ir videi draudzīgi, bet tajā pašā laikā viņi visi ēd gaļu.” „Bērnu ārsti, kuriem pašiem nav savu bērnu, nespēj pieņemt drošus lēmumus saistībā ar bērna veselību.” „Donalda Trampa imigrācijas politika ir slikta, jo tā ir rasistiska.”

2. „Putnubiedēklis”

Putnubiedēkļa kļūda ietver argumenta sagrozīšanu tā, lai tam būtu vieglāk uzbrukt. Argumenta viena puse tiek pasniegta tādā veidā, ka tai neviens negribēs piekrist. Tas bieži tiek darīts balstoties uz izņēmumu, nevis kādu noteikumu un secinot, ka izņēmums ir tas noteikums. Piemēram, kāds no noraidošās komandas atspēko tavu argumentu, kas bieži var būt neatbilstoši, apgalvojot, ka tu patiesībā argumentē par labu kādai citai tēmai, Šajā gadījumā tas „kādai citai” ir šis *putnubiedēklis*, ko opozīcijas puse apzināti izveidoja, lai varētu vieglāk atspēkot tavu viedokli, lai gan šajā gadījumā šis „kādai citai” nevienā brīdī netika apstrīdēts. Vienkāršāk sakot – *putnubiedēklis* tiek izveidots, lai to viegli varētu apgāzt. No tā vajadzētu izvairīties, kad tiek veidoti un atspēkoti argumenti, jo tādā veidā izvairās no iesaistīšanās noteiktos jautājumos.

Piemēram: Apgalvojums A: Alus reklāmas veicina nepilngadīgos lietot alkoholu. Alkohola lietošana nepilngadīgajiem izraisa negatīvas sekas, tādēļ vajadzētu aizliegt alus reklāmas translēt TV kanālos. Apgalvojums B: Cilvēki nekad neatmetīs alus dzeršanu, jo viņi to dara jau gadiem ilgi.”

C. Sagatavošanās

- Gatavojoties nodarbībai, padomājiet par dažādām vienkāršām kļūdām, kas skolēniem varētu būt labi zināmas, ar kurām viņi varētu būt saskārušies sabiedrībā, kā arī nedaudz sarežģītākām, kas var parādīties dažādās debatēs.
- Apdomājiet, kā jūs atspēkot un pārkonstruētu loģikas kļūdas.
- Atkarībā no nodarbības garuma, pārliecinieties, ka tās laikā paspēsiet apskatīt visas iepriekšminētās loģikas kļūdas. Padziļinātos paskaidrojumus vajadzētu

noteikt par prioritāti, lai skolēni patiesi saprastu, kā šīs kļūdas strādā, tādējādi būtu prātīgi arī apspriest loģikas kļūdas, kas debatēs parādās visbiežāk (neapdomāta vispārināšana, *putnubiedēklis*).

- Izlasiet teoriju.
- Nevajag sagaidīt, ka visi priekšlikumi vai secinājumi debašu formātā, kurā katram ir ierobežots laiks runāšanai, notiks precīzi un skaidri, kā tas bija paredzēts sākumā. Tādējādi ir neizbēgami izvairīties no zināmām loģikas kļūdām, un citreiz tās pat var būt noderīgas brīžos, kad tiek veidoti argumenti. Pirms nodarbības pārskatiet loģikas kļūdu piemērus un atrodiēt dažus, kurus varētu izmantot kā pamatotus argumentus vai apgalvojumus, ja tie tiktu kontekstualizēti. Piemērs: „Pētījums par tabakas ietekmi uz cilvēka veselību, ko publicē tabakas uzņēmumi, ir maldinošs.” Tas teorētiski ir *ad hominem*, bet, ja tiek izskaidrota tabakas uzņēmumu peļņas stimulācija un pētniecības ietekme uz pārdošanu, tas var kalpot kā nopietns arguments.

D. Ieteikumi

- Esiet gatavs palīdzēt skolēniem veikt loģisko kļūdu analīzi.
- Apspriediet, vai ir iespējams, ka kāds arguments vienlaikus var būt gan loģiski kļūdainš, gan patiess.
- Apspriediet, kāda veida rezolūcijās var rasties kļūdas.
- Apspriediet, vai ir iespējams pārvērst loģikas kļūdas labos argumentos, ja tās tiek iepriekš pamanītas.

E. Pārbaudei

- Kāds iespaids skolēniem rodas par debatēm nodarbības laikā? Kādēļ tas ir pozitīvs/negatīvs?
- Ko katram trenerim nākotnē vajadzētu darīt, lai mācītos no nodarbības:
 - a. Kurā aktivitātē/piemērā/diskusijā skolēni iesaistījās visvairāk?
 - b. Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko var darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?

F. Teorija

<https://thebestschools.org/magazine/15-logical-fallacies-know/#tuquoque>

<http://www.csun.edu/~dgw61315/fallacies.html>

<https://blog.hubspot.com/marketing/common-logical-fallacies>

https://www.unb.ca/fredericton/studentservices/_resources/pdfs/wss/fallacies.pdf

<https://www.wcv.k12.ia.us/vimages/shared/vnews/stories/57a0ef4a69d9b/Logical%20Fallacies%20Notes.pdf>

<https://www.futurelearn.com/courses/logical-and-critical-thinking/0/steps/9131>

<https://www.iep.utm.edu/fallacy/>

Argumentu spēks

A. Nodarbības mērķis

Nodarbības beigās debatētāji būs spējīgi noteikt kritērijus, kas palīdzēs atrast vājos posmus argumentos. Viņi būs arī spējīgi izmantot šos kritērijus, kad veidos savas lietas debatēs.

B. Aktivitātes

Apspriešanās (10 min.)

Apspriediet debatētāju pieredzi ar argumentiem. Nosakiet īpašības, kādas vajadzētu būt argumentiem, lai tie būtu pārliecinoši. Neaprobežojaties ar vispārzināmajiem (skaidrs pamatojums, attiecīgie pierādījumi,..). Mēģiniet atrast specifiskākas īpašības (piemēram, argumentam vajadzētu būt saskaņotam ar citiem argumentiem).

Kad tiek minētas idejas, pierakstiet tās uz tāfeles, lai visi tās var redzēt. Jūs varat (bet nav obligāti) attiecināties uz tām vēlāk. Mēģiniet izvirzīt vērienīgu mērķi, piemēram, atrast 15 šādas īpašības.

Lekcija (20-30 min.)

Lekcijas laikā izmantojiet nodaļu „*Testing Your Arguments*“ *Simona Kvina grāmatā* „*World Schools Debate Textbook*“ (107-113 lpp.).

Koncentrējieties uz skaidriem paskaidrojumiem par atsevišķiem vājajiem punktiem, ko piemin Kvins. Jūs varat atrast skaidrojumu un arī piemēru šim „vājajam punktam.” Ja jums nepatīk attiecīgie piemēri, izdomājiet pats savējos un noteikti sagatavojiet kādus. Īsumā – paskaidrojot katru vājību/kritēriju, mēģiniet atbildēt uz trim sekojošajiem jautājumiem:

- Kur slēpjas loģika šajā kritērijā?
 - Kādēļ ir svarīgi atpazīt šos kritērijus?
 - Kā izmantot kritērijus? Tā vietā, lai prezentētu vismaz vienu sliktu argumentu?
- Jūs varat arī mēģināt aicināt debatētājus izdomāt savus piemērus, kas varētu būt attiecināmi uz kritēriju, ko skaidrojat.

Neaizmirstiet pieminēt, ka visi kritēriji ir noderīgi, bet ne kā likums. Kritērijs par argumenta atkarību ir labs piemērs – dažos gadījumos ir riskanti, ka arguments

balstās uz citiem argumentiem, taču, ja tie tiek sekmīgi izpildīti, var būt noderīgi savienot argumentus šādā veidā. Bet izceliet vajadzību pēc stipra argumenta, no kura citi argumenti ir atkarīgi.

Vingrinājums (20-30 min.)

Pirmais variants.

Lieciet dažiem debatētājiem prezentēt pirmo apstiprinošo runu. Aiciniet debatētājus pierakstīt runu un koncentrēties uz kritēriju izpildi katrā argumentā. Pēc runas lūdziet debatētājiem izvērtēt runu pēc tikko apgūtajiem kritērijiem. Viņiem vajadzētu aprakstīt, kurās vietās kritēriji tika izpildīti, kā arī, kurās vietās tie netika izpildīti. Apspriediet, kā argumentus varētu prezentēt, lai tie būtu spēcīgāki.

Izvēloties šo variantu, ir labi, ja ir viens debatētājs, kurš būs sagatavojis runu pirms nodarbības. Runai vajadzētu būt 5 minūšu garai ar vismaz 4 argumentiem. Ir svarīgi sagatavot šo debatētāju brīdim, kad pārējie debatētāji kritiski analizēs viņa/-s runu. Galu galā tāds ir šī vingrinājuma mērķis. Šajā gadījumā vēl vienkāršāk ir izmantot video ar jau iepriekš sagatavotu runu, ja jums ir pieejams tāds video.

Otrais variants

Palūdziet debatētājiem izlasīt viedokļu rakstu no nesen avīzē publicētas viedokļu slejas. Viņiem rakstā vajadzētu meklēt vājos punktus konkrētos argumentos. Apspriediet, kā argumenti varētu tikt prezentēti, lai tie būtu spēcīgāki.

C. Sagatavošanās

Izlasiet Simona Kvina grāmatā „World Schools Debate Textbook“ nodaļu „Testing Your Arguments” (107-113 lpp.), bet, ja gribat būt vēl labāk sagatavojies, varat izlasīt visu lielo nodaļu „The Arguments”, kas sākas 87. lappusē.

Ja vingrinājumos izmantojat videomateriālus vai rakstus, izlasiet tos pirms nodarbības, lai jums būtu vairāk laika izdomāt idejas argumentu vājajiem un spēcīgajiem punktiem. Ir noderīgi, ja vingrinājuma laikā debatētāji ir sakautrējušies vai mazāk konstruktīvi.

Pārbaudiet, vai jums ir pieejami visa šai nodarbībai nepieciešamā tehnika (projektors un skaļruņi). Saturu ir vieglāk izprast, ja jūs to vizualizējat arī skolēniem – sagatavojiet dažus slaidus vai pārdomājiet, kā jūs vēlaties izmantot tāfeli.

Attiecībā uz nodarbību, izdomājiet dažus piemērus sliktiem argumentiem. Ja jums ir laiks, izdomājiet vairāk nekā vienu, ja nu gadījumā dažiem debatētājiem kāds no piemēriem nav saprotams. Nekad nevar būt drošs.

D. Ieteikumi

Neaizmirstiet pārliecināties, ka skolēni izprot saturu pēc katras tā daļas. Tas pats attiecas uz vingrinājumu – pārliecinieties, ka skolēni saprot, ko viņi dara un kāds ir vingrinājuma mērķis.

Iespējams, radīsies jautājumi no pieredzes, kad ir grūti attiecināt minēto struktūru. Tas ir saprotams, ņemot vērā, ka tā ir tikai viena no daudzajām iespējamajām kategorijām. Pārliecinieties, ka debatētāji saprot, ka viņi drīkst izmantot paņēmienu vienalga, kādā veidā viņi vēlas. To apguva, lai viņi varētu izvēlēties, kas attiecīgajā situācijā ir vairāk piemērots, nevis tāpēc, ka katrā gadījumā obligāti būtu jāizmanto kritēriji.

Nebaidieties teikt, ka neesat pārliecināts par kādām atbildēm, ja tik tiešām neesat. Pirmkārt, jūs nevajadzētu uztvert kā perfektu debatētāju. Kā arī apsiet debatētājiem, ka sameklēsiet atbildi uz jautājumiem un sniegsiet viņiem atbildes nākamajā tikšanās reizē.

E. Pārbaudei

Kā vienmēr, atvēliet vismaz 5 minūtes nodarbības nobeigumam. Šo laiku varat izmantot, pajautājot debatētājiem sekojošos jautājumus:

- Ko jaunu jūs šodien iemācījāties? Kāda informācija jums likās interesanta/noderīga?
- Kādus jautājumus jūs varat uzdot sev, analizējot manus argumentus?
- Kā jūs varat pārliecināties par argumenta spēcīgumu?

Ko katram trenerim nākotnē vajadzētu darīt, lai mācītos no nodarbības:

- Kurā aktivitātē/piemērā/diskusijā skolēni iesaistījās visvairāk?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko var darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?
- Vai es spēju izvairīties no lielākā izaicinājuma, kas notika pagājušajā reizē? Ja nē, kādēļ tā?

Vidējas grūtības atspēkošana

A. Nodarbības mērķis

Debatētājiem vajadzētu apzināties, cik svarīga ir iesaistīšanās ar pretinieku argumentiem un atspēkojuma stratēģijām.

B. Aktivitātes

Apspriešanās (10 min.)

Iepazīstiniet debatētājus ar rezolūciju un vienkāršiem argumentiem (vienu vai diviem) gan apstiprinošajai, gan noliedzošajai pusei. Pārliecinieties, ka argumenti abām pusēm ir vienlīdz derīgi un atbilstoši, kā arī, ka tie tieši nekonfliktē savā starpā. Pēc tam pajautājiēt debatētājiem, kura puse ir uzvarējusi debatē. Nomieriniet diskusiju. Beigu beigās debatētājiem vajadzētu apzināties, ka, lai debates tiktu izvērtētas un tiesātas godīgi, viņiem ir vajadzīgas arī komandas reakcija uz oponentu komandas argumentiem.

Lekcija (20 min.)

Turpiniet, paskaidrojot, cik svarīgu lomu debatēs spēlē atspēkošana, lai tai būtu jēga, un tās stratēģijas nozīmi (ja tu attiecīgi nereaģēsi uz pretinieka argumentiem, pastāv liela iespēja zaudēt jebkurās debatēs).

Lai iepazītos ar atspēkošanas veidiem, lūdzu, izlasiet Kvinu S., 2005. Debating 10 – 20 lpp.

Vingrinājumi (15 min.)

Debatētāji ar treneri ir sasēdušies aplī. Treneris dod rezolūciju un vieglu argumentu ar paskaidrojumu. Debatētājs no viņa/-s pa labi centīsies atspēkot argumentu. Nākamais debatētājs mēģinās pārveidot argumentu, utt. Treneris ierobežo vingrinājumu.

C. Sagatavošanās

Sagatavojiet rezolūciju apspriešanās daļai un iespējamus argumentus iepriekšējai rezolūcijai. Sagatavojiet šiem argumentiem vieglus atspēkojumus.

D. Ieteikumi

Kad vingrinājumiem izvēlaties rezolūcijas un argumentus, mēģiniet atrast tādus argumentus, kurus var atspēkot un pārveidot vairākas reizes. Tad debatētāji iemācīsies, ka argumentus var izveidot zem atspēkošanas spiediena un ka pārveidot argumentu nenozīmē argumentu atkārtot vēlreiz.

E. Pārbaudei

Kad notiek atkārtošana, sniedziet debatētājiem atspēkojumus un pavaicājiet viņiem, kurš atspēkošanas veids tas ir.

Veltiet vismaz 5 minūtes, lai nobeigtu nodarbību, un pārbaudiet, kā skolēni ir savstarpēji analizējuši sniegto informāciju. Šeit ir saraksts ar iespējamajiem jautājumiem, kurus varat izmantot, bet droši varat izmantot arī savējos:

- Kas, tavuprāt, bija visinteresantākais/noderīgākais, ko paņemt no šīs nodarbības?
- Kāds būtu tavs izvirzītais mērķis nākamajām debatēm, izmantojot iegūtās zināšanas?
- Ja pievērsīsi vairāk uzmanības, izmantojot iegūtās zināšanas no šīs nodarbības, kas mainīsies tavās nākotnes debatēs?

Arī trenerim ir lietderīgi atskatīties pagājušajā nodarbībā un apsvērt aspektus, kas varētu uzlabot nākotnes treniņu kvalitāti. Šeit varat atrast jautājumus, kas jums varētu palīdzēt to izdarīt:

- Kāds vingrinājums/piemērs/diskusija sniedza labākos rezultātus šajā nodarbībā?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko es varu darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?
- Vai es viju spējīgs/-a izvairīties no lielākā izaicinājuma, kas notika pagājušajā reizē?

Dažādu rezolūciju analizēšana

A. Nodarbības mērķis

Šīs nodarbības mērķis ir likt skolēniem saprast dažādos rezolūciju veidus, ar kuriem viņi saskarsies debatēs, turklāt saprast prasības un grūtības, ko noteiks dažādas rezolūcijas. Tas skolēniem palīdzēs noteikt prioritātes saturam, kuru viņi vēlēsies prezentēt nākotnes debatēs.

B. Aktivitātes

1. Apspriešanās (15 min.)

Apspriediet, kā skolēni izmanto savu sagatavošanās laiku un kurus jautājumus viņi patur prātā, kad veido lietas.

Jautājumi, kurus paturēt prātā diskusijai.

- a) Ja tiek dota rezolūcija, kas ir pirmā lieta, par ko jūs iedomājaties?
 - a. Kāpēc mēs runājam par rezolūciju?
 - b. Kas tiek ietekmēts, pateicoties rezolūcijai?
 - c. Kādas izmaiņas var notikt, kas būtu kā sekas šai rezolūcijai?
 - d. Kas ar šo priekšlikumu ir jāpierāda?
- b) Kāpēc šīs lietas ir noderīgas sagatavošanās laikam?
- c) Kā skolēni izmanto jautājumus?

Šī aktivitāte palīdzēs skolēniem nedaudz pārdomāt par savu iepriekšējo praksi un dalīties praksē ar citiem vienaudžiem.

2. Lekcija (25 min.)

Sniedziet skolēniem pārskatu ar piemēriem par dažu veidu rezolūcijām un izskaidrojiet atšķirības pieejās, kas viņiem būtu jāievēro, tās apspriežot. Paskaidrojiet par pierādījumu nastu un perspektīvām, uz kurām vajadzētu

koncentrēties, un pārliecinieties, ka viņi izprot atšķirības starp rezolūcijām, kas ir mazliet līdzīgas savos formulējumos.

Piemēram:

Politikas debate	Šī valdība aizliegta suņus
Aktieru debate	Šī valdība tā kā kaķi aizliegta suņus
Analīzes debate	Šī valdība atbalsta suņus Šī valdība izrāda pretestību suņiem Šī valdība uzskata, ka suņi ir labi Šī valdība uzskata, ka kaķiem vajadzētu saprasties ar suņiem. Šī valdība uzskata, ka suņi nes vairāk ļaunu, nekā labu. Šī valdība dod priekšroku kaķiem nevis suņiem.

3. Vingrināšanās (30 – 60 min.)

Izvēlieties trīs rezolūcijas, kas ir līdzīgas, bet katru no citas kategorijas (vienu politikas, vienu aktiera, vienu analīzes debati). Piemēram:

- Šī valdība aizliegta pornogrāfiju
- Šī valdība uzskata, ka pornogrāfiju vajadzētu aizliegt
- Šī valdība kā feministu kustība aktīvi aizstāvētu pornogrāfijas aizliegšanu

Ar katru priekšlikumu pēc kārtas, veiciet sākotnējo prāta vētru. Atkarībā no skolēnu skaita, jūs varat to darīt visi kopā vai sadalīt skolēnus grupās. Pierakstiet uz tāfeles piezīmes par argumentiem/struktūru/utt.

Apskatot pirmo priekšlikumu, varat uzdot šādus jautājumus:

- a) Kas ir apgrūtinājums pierādījumam apstiprinošajai pusei?
- b) Kādā veidā tu veidotu lietu?
- c) Vai mums vajag plānu/struktūru?
- d) Kāda veida argumentus tu izvirzītu?
- e) Utt.

Apskatot otro priekšlikumu:

- a) Kas atšķiras salīdzinājumā ar pirmo priekšlikumu?
- b) Kas ir pierādījuma apgrūtinājums?
- c) Kas būtu ne tā, ja mēs izvirzītu tos pašus argumentus, kurus pirmajā rezolūcijā?

- d) Kā tagad tu veidotu savu lietu?
- e) Utt.

Apskatot trešo priekšlikumu:

- a) Kas atšķiras salīdzinājumā ar iepriekšējām rezolūcijām?
- b) Kas ir pierādījuma apgrūtinājums?
- c) Vai mēs varam izmantot tos pašus argumentus, kurus izmantojām iepriekš?
- d) Ko vajag mainīt, lai varētu izmantot argumentus šajā rezolūcijā?
- e) Kā tu veidotu lietu?
- f) Utt.

Pateicoties šim vingrinājumam, skolēni mācās veidot savas lietas un saprast rezolūciju dažādās prasībās.

Alternatīva: ja jums ir ierobežots laiks un liels skaits skolēnu, jūs varat tos sadalīt trīs grupās, dot katrai grupai pa rezolūcijai un likt tiem sagatavot lietu, noprezentēt to visiem un tad analizēt, kāpēc šīs rezolūcijas ir atšķirīgas un cik labus paņēmienus skolēni izvēlējās.

C. Sagatavošanās

- *Izlasiet WUDC debašu un tiesāšanas rokasgrāmatu par priekšlikumu veidiem (20-21 lpp.)*
- Sagatavojiet materiālus, lai vizualizētu teoriju, ko prezentēsiet skolēniem
- Padomājiet par piemēriem un argumentiem, ko jūs izmantojat
- Sagatavojiet rezolūciju un esiet gatavs/-a prezentēt argumentus un paskaidrot atšķirības un to nozīmīgumu.

D. Ieteikumi

- Esiet gatavs/-a paskaidrot atšķirības starp dažādiem rezolūciju veidiem
- Šīs nodarbība nekoncentrējas tikai uz galvenajiem jautājumiem, tāpēc esiet gatavs/-a runāt arī par argumentu niansēm un uzdot tālākos jautājumus, ja

skolēni paliek vispārējā līmenī. Atšķirības var palikt neskaidras, ja argumenti ir pārāk vispārēji.

E. Pārbaudei

- Vai skolēniem nodarbības saturs ir bijis saprotams?
- Vai tev ir kādi neskaidri jautājumi?
- Kā tu izmantosi šajā nodarbībā iegūtās zināšanas savās nākotnes debatēs?
- Ko katram trenerim vajadzētu darīt, lai mācītos no nodarbības nākotnes debatēm?
- Kāda vingrināšanās/piemērs/diskusija sniedz labākos rezultātus šajā nodarbībā?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko es varu darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?
- Vai es spēju izvairīties no lielākā izaicinājuma, kas notika pagājušajā reizē? Ja nē, kādēļ tā?

Sagatavošanās turnīram

Nodarbības mērķis

- Šīs nodarbības galvenais mērķis ir sagatavot skolēnus piedalīties turnīros ar sagatavotu rezolūciju un palīdzēt viņiem sagatavot tiem savas lietas.
- Otrs mērķis šai nodarbībai ir apskatīt dažādus veidus, kā sagatavot lietu, lai tādejādi skolēni vēlāk paši būtu spējīgi darboties ar dažādiem rezolūciju veidiem.

Aktivitātes

Rezolūcijas analizēšana ar grupu (15 min.)

- Ko nozīmē dažādi vārdi rezolūcijā?
- Ko nozīmē rezolūcija?
- Kādēļ ir noteikta šāda rezolūcija?
- Kas ir problēma un kāpēc tā eksistē?
- Kādi varētu būt veidi, lai šo problēmu atrisinātu?
- Kāda būtu laba struktūra, lai to atrisinātu?

Sadaliēt grupu mazākās grupās pa 5-6 cilvēkiem (15 min.)

- Jautājiēt skolēniem, kādas ir dažādās puses, ko ietekmējusi rezolūcija
- Kāpēc šīs puses ir svarīgas?
- Ko vajadzētu pierādīt, lai uzvarētu debatēs?
- Kuri ir dažādie konflikti?

Sadalieties atkal vienā lielā grupā un pārrunājiēt paveikto grupas darbu (15 min.). Līdz ar to skolēnam vajadzētu būt pamatzināšanām par rezolūciju, un viņiem vajadzētu būt spējīgiem izveidot lietu abām pusēm. Ir svarīgi nesniegt skolēniem konkrētus argumentus, lai viņi nāktu klajā paši ar saviem, tādejādi paši spējot prezentēt un aizstāvēt tos.

Sagatavošanās debatēm

Šeit jums ir dažādas izvēles:

- a) Jūs varat dot tiem papildus laiku, lai pārskatītu savas komandas pierakstus, un sagatavoties konkrētai lietai kā apstiprinošā vai noraidošā puse. Ja izvēlaties šo veidu, tad pastaigājiet apkārt un paklausieties viņu diskusijās un atbildiet uz viņu jautājumiem, ja tādi rodas.
- b) Ja jums vairs nav atlicis laika, jūs varat viņus sadalīt komandās un uzdot viņiem izpildīt šo uzdevumu uz nākamo reizi.

Debates (45 min.)

Sniedziet skolēniem atgriezenisko saiti par to, ko viņiem vajadzētu uzlabot saistībā ar viņu lietu:

- a) Strukturējot un veidojot dažādus argumentus
- b) Izskaidrojot dažādus argumentus
- c) Padarot argumentus spēcīgus
- d) Sniedzot padomu, kādu informāciju, statistiku, piemērus viņiem vajadzētu meklēt
- e) Utt.

Atkārtojiet debates, mainot puses, pastāvīgi uzlabojot lietu.

Sagatavošanās

- Iepazīstieties ar rezolūciju, lai jūs būtu lietas kursā un spētu palīdzēt skolēniem ar viņu saturu, ja tas nepieciešams
- Sagatavojaties debatēm – pārliecinieties, ka jums ir pietiekams skaits tiesnešu, kas klausītos dažādās debatēs.
- Padomājiet, kāda veida argumenti ir saistīti ar rezolūciju. Pārliecinieties, ka varat atbildēt uz visiem noderīgajiem jautājumiem, ar kuriem jūs palīdziet skolēniem virzīties uz priekšu.

Ieteikumi

- Pat, ja jums ir labākie argumenti, skolēniem vajag saprast visus aspektus savā lietā, lai viņi būtu sekmīgi. Nav jēgas dot tiem perfektu lietu, ko viņi nesaprot.

- Esiet pozitīvs/-a un neesiet kritisks/-a pret idejām, kas skolēniem varētu rasties.
- Lieciet skolēniem debatēt pat tad, ja viņi nav pietiekami sagatavojušies. Debatēšana ir daļa no sagatavošanās. Šādā veidā skolēni var izmēģināt savas idejas un ietekmēt no tām nākotnē.

Pārbaudei

- Pēc katras aktivitātes skolēnam vajadzētu justies pārliecinātākam par savu lietu, kā arī būt spējīgam to uzlabot, ņemot vērā atsauksmes un pretinieku reakcijas
- Kāda vingrināšanās/piemērs/diskusija sniedza labākos rezultātus šajā nodarbībā?
- Kas bija lielākais izaicinājums nodarbības laikā? Ko es varu darīt lietas labā, lai no tā izvairītos nākotnē?
- Vai es spēju izvairīties no lielākā izaicinājuma, kas notika pagājušajā reizē? Ja nē, kādēļ tā?